

การวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งจุลภาคแบบนูนและแบบวิกเกอร์สบนผิวเคลือบฟัน

จรรยา ชื่นอารมณ์

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ ภาควิชาทันตกรรมประดิษฐ์
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทรศัพท์: 074-287562

โทรสาร: 074-429874

อีเมล: chanya.ch@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งจุลภาคของเคลือบฟันด้วยวิธีนูนและวิกเกอร์ส ภายใต้แรงกดขนาดต่าง ๆ โดยวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งจุลภาคแบบนูนและวิกเกอร์สของฟันกรามจำนวน 10 ซี่ ด้วยแรงกด 100 200 และ 300 กรัม นำชิ้นทดสอบไปวัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดซ้ำอีกครั้งด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวเพื่อยืนยันผลการวัด เปรียบเทียบความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดที่วัดด้วยเครื่องวัดความแข็งจุลภาคและกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวโดยการทดสอบที่สำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่สัมพันธ์กัน ผลการวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งเคลือบฟันแบบวิกเกอร์สและนูน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 23.9-41.6 μm และ 65.6-120.4 μm ตามลำดับ โดยพบว่าความยาวเส้นทแยงมุมของความแข็งแบบนูนที่ได้จากการวัดระยะด้วยเครื่องวัดความแข็งจุลภาคและกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว มีค่าต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แต่ความยาวเส้นทแยงมุมแบบวิกเกอร์สมีค่าไม่ต่างกัน ($p > .05$) การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ภายใต้ข้อจำกัดของการวิจัยนี้ การวัดแบบวิกเกอร์สช่วยลดความผิดพลาดในการวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งของเคลือบฟันได้ดีกว่าการวัดแบบนูน

บทนำ

การทดสอบความแข็งจุลภาคเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการทดสอบการเปลี่ยนแปลงความแข็งของเคลือบฟัน ทำให้ทราบคุณสมบัติความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความต้านทานต่อการแตกหัก¹ วิธีการคือ ใช้หัวกดซึ่งทำจากเพชร กดลงบนผิวเคลือบฟันชั่วระยะเวลาหนึ่ง ให้เกิดเป็นรอยกดรูปสี่เหลี่ยมตามรูปร่างของหัวกด วัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดนั้น เพื่อใช้คำนวณค่าความแข็งตามสมการที่กำหนด การทดสอบความแข็งจุลภาคที่นิยมใช้ในการทดสอบความแข็งฟันมี 2 แบบ คือ นูนและวิกเกอร์ส ซึ่งรูปร่างของหัวกดมีลักษณะต่างกันและสูตรการคำนวณความแข็งก็ต่างกัน โดยที่

$$\text{Vickers hardness number (HV)} = 1.854 \times (F/d^2)$$

$$\text{Knoop hardness number (HK)} = 14.230 \times (F/d^2)$$

เมื่อ F คือ แรงกด (กิโลกรัม) d คือความยาวเส้นทแยงมุมเฉลี่ย (มิลลิเมตร) ของรอยกดแบบวิกเกอร์ส หรือความยาวเส้นทแยงมุมด้านยาวสุด (มิลลิเมตร) ของรอยกดแบบนูน ส่วน 1.854 และ 14.230 คือค่าคงที่จากการคำนวณความสัมพันธ์ระหว่างมุมของหัวกดกับการกดตั้งฉากบนผิววัสดุของหัวกดแบบวิกเกอร์ส และแบบนูน ตามลำดับ

รายงานวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความแข็งของเคลือบฟันในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ.2510 ถึง พ.ศ.2511 จากการสืบค้นรายชื่อบทความวิจัยในฐานข้อมูลPubMed (Pubmed:www.pubmed.gov) ด้วยคำค้น “enamel and Knoop” และ “enamel and Vickers” และจากการอ่านบทคัดย่อของรายชื่อบทความที่ปรากฏทั้งหมด พบว่ามีการใช้การทดสอบแบบนูน 77 เรื่อง และแบบวิกเกอร์ส 54 เรื่อง ในการวัดความแข็งเคลือบฟัน คิดเป็นร้อยละ 60 และร้อยละ 40 ตามลำดับ ขณะที่ทั่วโลกมีการใช้การทดสอบแบบวิกเกอร์สประมาณร้อยละ 60¹ เพื่อวัดความแข็งของเซรามิก ส่วนงานวิจัยความแข็งจุลภาคของวัสดุ พบว่าประเทศในกลุ่มยุโรปส่วนใหญ่ใช้การทดสอบแบบวิกเกอร์ส แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้การทดสอบแบบนูน² ซึ่งอาจเนื่องจากอเมริกาเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการทดสอบความแข็งแบบนูน (ASTM standard C730 for glass and glass ceramic และ C849 for ceramic whiteware)¹

การทดสอบความแข็งของเคลือบฟันไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานว่าต้องใช้หัวกดชนิดใด ดังนั้นจึงสามารถเลือกใช้การทดสอบแบบนูนหรือแบบวิกเกอร์สก็ได้ แต่การที่รูปร่างของหัวกด ขนาด ความลึกของรอยกด และสูตรการคำนวณค่าความแข็งที่มีความแตกต่างกัน รวมทั้งมีข้อบ่งชี้ความเหมาะสมในการใช้กับวัสดุบางประการที่แตกต่างกัน จึงอาจเป็นปัญหาสำหรับนักวิจัยในการเลือกใช้รูปแบบการทดสอบ ซึ่งไม่ว่าจะเลือกใช้วิธีวัดแบบใด สิ่งสำคัญที่สุดคือความถูกต้องและแม่นยำของการวัดขนาดรอยกด ซึ่งขึ้นกับลักษณะพื้นผิวของเคลือบฟันและรอยกดที่มีความคมชัดเพียงพอ การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถูกต้องและแม่นยำของการวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งเคลือบฟันแบบนูนหรือวิกเกอร์สด้วยเครื่องวัดความแข็งจุลภาค และยืนยันผลโดยการวัดซ้ำด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่ต้องการใช้เครื่องมือชนิดนี้ สามารถเลือกใช้หัวกดทดสอบได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะงาน

วัตถุประสงค์และวิธีการ

ใช้ฟันกรามใหญ่ซี่ที่สาม จำนวน 10 ซี่ ล้างทำความสะอาด ผึ่งในเรซินอะคริลิกเพื่อเป็นตัวจับยึด ขัดให้ผิวเคลือบฟันด้านแก้ม

เปิดเป็นพื้นที่ประมาณ 3x3 ตารางมิลลิเมตร ด้วยกระดาษทรายเบอร์ 240, 320, 600 และ 1200 ตามลำดับ นำฟันแต่ละซี่ไปวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งจุลภาคแบบนูนและวิกเกอร์ส (Buehler, Micromet II, Buehler Ltd, USA) บนผิวเคลือบฟันที่เปิดไว้ด้วยแรงกด 100 200 และ 300 กรัม การกดแต่ละครั้งใช้เวลา 20 วินาที ทำซ้ำ 3 ครั้ง ทุกแรงกดที่ใช้ เพื่อหาค่าความแข็งเฉลี่ยในฟันแต่ละซี่ รอยกดแต่ละรอยมีระยะห่างไม่น้อยกว่า 4 เท่าของความยาวเส้นทแยงมุมรอยกด เพื่อป้องกันการเพิ่มของความเค้นรอบรอยกด (stress concentration) ที่จะส่งผลถึงความแข็งบริเวณใกล้เคียง

หลังการกด วัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดด้วยกำลังขยาย 400 เท่า ผ่านเลนส์ตา เพื่อให้เครื่องทดสอบคำนวณค่าความแข็งจุลภาค และนำขึ้นทดสอบไปวัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดซ้ำด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว (Measuring microscope, Nikon, MM-400, Nikon Corporation, Japan) ที่กำลังขยาย 500 เท่าผ่านจอมอนิเตอร์ เพื่อยืนยันผลเปรียบเทียบกับเครื่องวัดความแข็งจุลภาค จากนั้นทำการเปรียบเทียบค่าความยาวเส้นทแยงมุมโดยการทดสอบที่สำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่สัมพันธ์กัน (Paired t-test) ว่ามีความแตกต่างหรือไม่

ผล

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นค่าความยาวเส้นทแยงมุมแบบนูนและแบบวิกเกอร์สที่วัดด้วยเครื่องวัดความแข็งระดับจุลภาค (MH) เปรียบเทียบกับการวัดด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว (MM) การใช้แรงกดน้อยทำให้วัดความยาวเส้นทแยงมุมได้สั้นกว่าเมื่อใช้แรงกดมาก

ค่าความยาวเส้นทแยงมุมแบบวิกเกอร์สที่ได้จากการวัดด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว มีค่าไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับการวัดด้วยเครื่องวัดความแข็งจุลภาค ส่วนค่าความยาวเส้นทแยงมุมแบบนูนที่ได้จากการวัดด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รูปที่ 1 แสดงรอยกดแบบนูนและวิกเกอร์สที่กำลังขยาย 400 เท่า โดยการถ่ายผ่านเลนส์ตาของเครื่องวัดความแข็งจุลภาคด้วยกล้องดิจิทัล (Sony, Cyber-shot DSC-P150, Sony Corporation, Japan) และรูปที่ 2 แสดงรอยกดแบบนูนและวิกเกอร์ส ที่ถ่ายด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวที่กำลังขยาย 500 เท่า (ภาพถ่ายทั้ง 6 ภาพ เป็นขนาดย่อส่วนร้อยละ 25 จากขนาดภาพจริงที่บันทึกผ่านจอคอมพิวเตอร์)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเส้นทแยงมุมรอยกดแบบวิกเกอร์สและแบบนู้ฟ ที่วัดด้วยเครื่องวัดความแข็ง-
จุลภาค (MH) และกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว (MM)

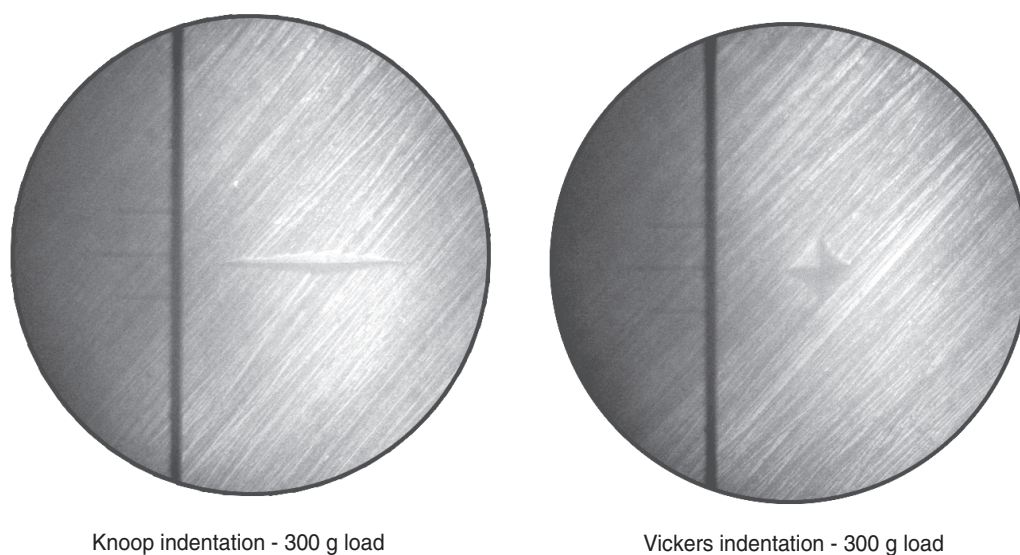
Table 1 Mean (s.d.) and Paired t-tests of Vickers and Knoop indentation diagonal length measured by using a microhardness tester (MH) and a measuring microscope (MM)

	100 g		200 g		300 g	
	Mean (s.d.)	p - value	Mean (s.d.)	p - value	Mean (s.d.)	p - value
Vickers						
Diagonal (µm)						
MH	24.4 (1.4)	.156	34.4 (1.4)	.421	41.6 (1.1)	.481
MM	23.9 (1.8)		33.9 (2.2)		41.2 (1.7)	
Knoop						
Diagonal (µm)						
MH	65.6 (4.1)	.046*	94.7 (5.0)	.026*	115.6 (3.1)	.002*
MM	69.4 (4.0)		98.6 (3.6)		120.4 (3.5)	

* Statistically significant difference at $p < .05$

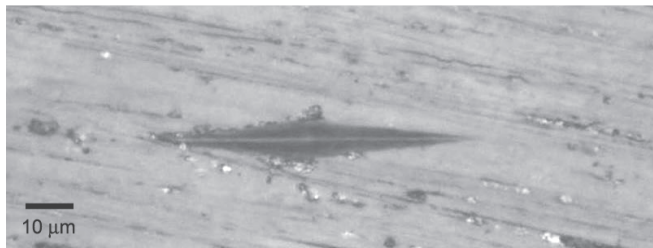
รูปที่ 1 รอยกดแบบนู้ฟและวิกเกอร์ส ที่มองเห็นผ่านเลนส์ตาของเครื่องวัดความแข็งจุลภาคที่กำลังขยาย 400 เท่า

Fig. 1 Knoop and Vickers indentation which see through the eyepiece microscope with 400x magnification of microhardness tester

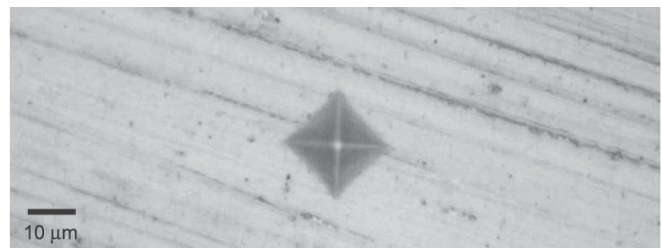

รูปที่ 2 รอยกดแบบคnoopและวิกเกอร์ส ที่แรงกด 100 200 และ 300 กรัม ถ่ายด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวที่กำลังขยาย 500 เท่า

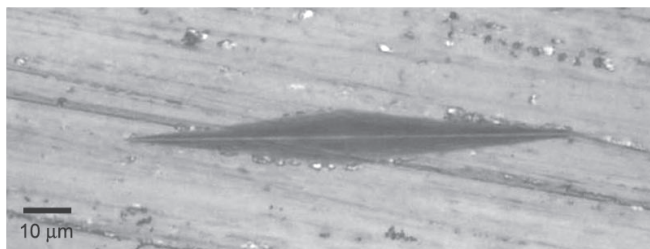
Fig. 2 Knoop and Vickers indentation under 100 200 and 300 g loads images using a measuring microscope with 500 x magnification

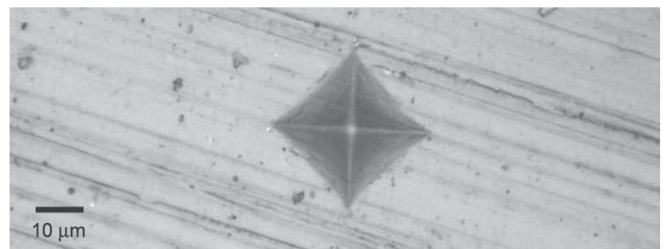
Knoop indentation - 100 g load

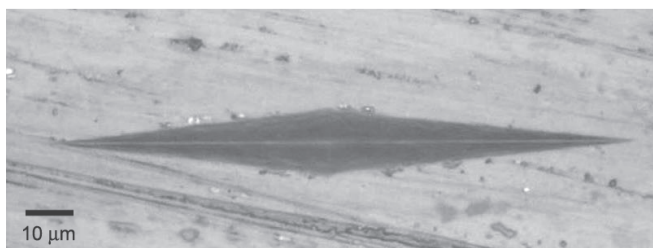
Vickers indentation - 100 g load

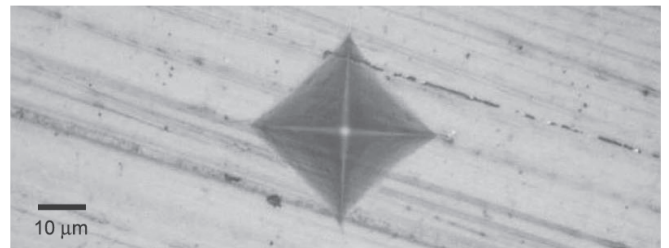
Knoop indentation - 200 g load

Vickers indentation - 200 g load

Knoop indentation - 300 g load

Vickers indentation - 300 g load

บทวิจารณ์

การวัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดด้วยเครื่องวัดความแข็งแรงจุลภาคในการศึกษาครั้งนี้ ต้องใช้เลนส์ขยายภาพเนื่องจากรอยกดมีขนาดเล็กมาก และต้องวัดขนาดเส้นทแยงมุมของรอยกดผ่านเลนส์ตา แม้ว่าปัจจุบันจะมีการส่งภาพผ่านระบบคอมพิวเตอร์และวัดขนาดเส้นทแยงมุมผ่านจอมอนิเตอร์ได้ แต่เครื่องวัดความแข็งแรงจุลภาคที่ต้องวัดเส้นทแยงมุมผ่านเลนส์ตาก็ยังมีการใช้งานอยู่โดยทั่วไป และโดยที่ความถูกต้องของการวัดขึ้นกับลักษณะพื้นผิวชิ้นงาน ความคมชัดของรอยกด และผู้ทดสอบ ดังนั้นถ้าผู้ชิ้นงานไม่เรียบ รอยกดไม่คมชัด และผู้ทดสอบขาดประสบการณ์และความชำนาญ ไม่ว่าจะวัดผ่านเลนส์ตาหรือจอมอนิเตอร์ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการวัดได้

การศึกษานี้ก็นำกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวมาใช้เพื่อยืนยันผลการวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งแรงของเคลือบฟันด้วยเครื่องวัดความแข็งแรงจุลภาคผ่านเลนส์ตา กล้องจุลทรรศน์วัดความยาวใช้หลักการวัดความยาวเส้นทแยงมุมรอยกดเช่นเดียวกับเครื่องวัดความแข็งแรงจุลภาค แต่มีการส่งภาพผ่านระบบกล้องวิดีโอเข้าสู่จอมอนิเตอร์ และสามารถปรับความคมชัดของภาพได้ ทำให้วัดความยาวเส้นทแยงมุมได้ง่ายกว่าการวัดด้วยเครื่องวัดความแข็งแรงจุลภาคที่วัดความยาวเส้นทแยงมุมผ่านไมโครมิเตอร์ที่ติดตั้งอยู่กับเลนส์ตา ซึ่งภาพที่มองเห็นมีขนาดเล็ก ทำให้เกิดความผิดพลาดในการวัดได้ง่าย และเมื่อเปรียบเทียบผลการวัดระหว่างเครื่องวัดความแข็งแรงจุลภาคและกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว พบว่าเครื่องมือทั้งสองชนิดวัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดแบบวิกเกอร์สได้ไม่ต่างกัน แต่วัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดแบบคnoop ต่างกัน

ความแตกต่างกันของความยาวเส้นทแยงมุมแบบนูน เมื่อวัดด้วยเครื่องวัดความแข็งจุลภาคและกล้องจุลทรรศน์วัดความยาว และการมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าการวัดแบบวิกเกอร์สทุกขนาดแรงกดที่ใช้ ทั้งที่รอยกดแบบนูนมีความยาวเส้นทแยงมุมมากกว่า และน่าจะมีความผิดพลาดในการวัดน้อยกว่าแบบวิกเกอร์ส แสดงให้เห็นว่ารูปร่างของรอยกดน่าจะเป็นตัวแปรสำคัญของความแม่นยำในการวัด ค่าความแข็งแบบนูนที่ใช้ความยาวเส้นทแยงมุมด้านยาวเพียงด้านเดียวในการคำนวณนั้น การกำหนดปลายมุมจากการบรรจบกันของเส้นแขนของมุม 2 เส้น ทำได้ยาก เนื่องจากเส้นทั้งสองทำมุมแคบมากเพียง 14 องศาเท่านั้น ปลายมุมของรอยกดแบบนูนจึงมองเห็นเป็นแนวเส้นตรงมากกว่าจะเห็นเป็นรูปมุมที่ชัดเจน (รูปที่ 1 และ 2) นอกจากนี้ลักษณะพื้นผิวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของความแม่นยำในการวัด ถ้ามุมของรอยกดแบบนูนขึ้นอยู่กับรอยขีดข่วนหรือขรุขระของผิว ผู้วัดจะไม่สามารถกำหนดปลายมุมรอยกดได้แน่นอน ซึ่งทำให้การวัดมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงได้

แม้วิธีวัดความแข็งจุลภาคจะไม่ยุ่งยากซับซ้อน แต่มีข้อควรระวังมากมายหลายประการ โดยเฉพาะข้อจำกัดเรื่องความละเอียด (resolution) ของภาพ และการมองเห็นรอยกดของผู้ทดสอบ³ และต้องใช้การคำนวณพิเศษ หากเส้นขอบของรอยกดไม่ใช่เส้นตรง⁴ การศึกษาครั้งนี้พบว่า การวัดความยาวเส้นทแยงมุมของรอยกดแบบนูนบนผิวเคลือบฟัน ทำได้ยากกว่ารอยกดแบบวิกเกอร์สมาก ซึ่งแม้จะใช้กล้องจุลทรรศน์วัดความยาวซึ่งมองเห็นภาพรอยกดได้ชัดเจนกว่า ยังพบปัญหาแบบเดียวกัน ทำให้ความยาวเส้นทแยงมุมแบบนูน ที่วัดด้วยกล้องจุลทรรศน์วัดความยาวมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงเช่นกัน และมีค่าต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติ

การวัดความแข็งจุลภาคแบบวิกเกอร์สและแบบนูน มีข้อบ่งชี้การใช้งานบางประการที่แตกต่างกัน การวัดแบบวิกเกอร์สไม่เหมาะสมสำหรับชิ้นงานบาง เช่น ฟิล์ม หรือวัสดุที่มีความเปราะมาก เนื่องจากรอยกดที่ลึกกว่าการวัดแบบนูน อาจทะลุชิ้นงานหรือทำให้ชิ้นงานเกิดรอยร้าวต่อเนื่องจากรอยกด⁵ ส่วนการวัดแบบนูนเป็นวิธีที่ดัดแปลงจากการวัดแบบวิกเกอร์ส โดยปรับรูปร่างหัวกดให้สั้นกว่าแบบวิกเกอร์สเพื่อให้สามารถทดสอบชิ้นงานที่บางและเปราะได้ดี มีการใช้หัวกดทั้งสองชนิดในงานวิจัยการวัดความแข็งของฟัน⁶⁻¹⁵ การเลือกใช้หัวกดนูนอาจเป็นเพราะเห็นว่าการวัดความยาวเส้นทแยงมุมด้านยาวเพียงด้านเดียว น่าจะวัดได้ง่ายกว่าและรวดเร็วกว่า หรือใช้ตามข้อบ่งชี้การใช้งานที่เห็นว่าผิวเคลือบฟันมีลักษณะแข็งเปราะแบบเซรามิก

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหากต้องวัดความยาวเส้นทแยงมุมผ่านเลนส์ตาแล้ว การวัดเส้นทแยงมุมของความแข็งแบบวิกเกอร์สน่าจะเหมาะสมสำหรับการวัดเส้นทแยงมุมของความแข็ง

ของเคลือบฟันมากกว่าแบบนูน เนื่องจากรอยกดที่เกิดขึ้นมองเห็นได้ชัดเจนกว่ารอยกดแบบนูน และการวัดความยาวเส้นทแยงมุม 2 เส้น จะช่วยลดความผิดพลาดในการกำหนดระยะความยาวเส้นทแยงมุมได้มากกว่า เช่นเดียวกับที่ Gutiérrez-Salazar และ Reyes-Gasga¹⁶ ให้ความเห็นในการเลือกวัดความแข็งฟันแบบวิกเกอร์สว่าเป็นเพราะรอยกดรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเห็นได้ชัดกว่า แม้ว่ารูปร่างสี่เหลี่ยมจัตุรัสของรอยกดแบบวิกเกอร์สบนผิวเคลือบฟันอาจเกิดลักษณะโค้งงอ (sink-in) เล็กน้อย จากการที่เคลือบฟันมีการคืนตัวกลับ (recovery) หลังจากคลายแรงกด⁴ แต่สามารถมองเห็นปลายเส้นทแยงมุมได้ชัดเจนดี การวัดความแข็งจุลภาคแบบนูนอาจไม่เหมาะสมสำหรับฟันที่ไม่สามารถเตรียมพื้นผิวให้เรียบมากได้ เช่น ฟันผุ หรือฟันสึกกร่อนที่มีพื้นผิวขรุขระ เพราะกำหนดจุดปลายของเส้นทแยงมุมได้ยาก ส่งผลให้วัดความยาวเส้นทแยงมุมผิดพลาดได้ง่าย การขีดผิวเคลือบฟันจนได้ผิวที่เรียบมันปราศจากรอยขีดเลยนั้น อาจช่วยทำให้การวัดเส้นทแยงมุมแบบนูนง่ายขึ้น แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความแข็งของฟันก่อนและหลังการทดลอง ผิวฟันที่ผ่านการทดลองจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพผิว เช่น ผุ สึกกร่อน หรือมีรอยขีดข่วน เมื่อนำมาวัดความแข็งแบบนูนก็จะได้ค่าความแข็งที่ต่ำกว่ากัน ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรให้ผู้เชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือทั้งสองแบบหลาย ๆ คน วัดเปรียบเทียบกัน เพื่อกำจัดข้อบกพร่องซึ่งอาจเกิดจากการใช้ผู้วิจัย 1 คนในการศึกษา

บทสรุป

การศึกษานี้พบว่า ภายใต้ข้อจำกัดของการวิจัยนี้ หากใช้เครื่องวัดความแข็งจุลภาคแบบวัดผ่านเลนส์ตาการวัดความแข็งจุลภาคบนผิวเคลือบฟันด้วยหัวกดแบบวิกเกอร์ส จะมองเห็นขอบเขตและกำหนดปลายเส้นทแยงมุม ดีกว่ารอยกดแบบนูน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Quinn GD. Hardness Testing of Ceramics. *Adv Mater Proc* 1998;154:23-7.
2. Boyer HE. Hardness Testing. Ohio: ASM International; 1987.
3. Shadad SA, McCabe JF, Bull S, Rusby S, Wassell RW. Hardness measured with traditional Vickers and Martens hardness methods. *Dent Mater* 2007;23:1079-85.
4. Zhang G, Le DT, Tucker SR, Ng SJ. Characterization of Indentation Impressions on Human Enamel for Hardness Measurement. Institute for Systems Research Technical Report; 1997. Series no. TR 1997-10.
5. Yoldas O, Akova T, Uysal H. Influence of different indentation load and dwell time on Knoop microhardness tests for composite materials. *Polymer Testing* 2004;23:343-6.
6. Maia E, Baratieri LN, Caldeira de Andrada MA, Monteiro S Jr, Vieira LC. The influence of two home-applied bleaching agents on enamel microhardness: an in situ study. *J Dent* 2008;36:2-7.
7. Abdullah AZ, Strafford SM, Brookes SJ, Duggal MS. The effect of copper on demineralization of dental enamel. *J Dent Res* 2006;85:1011-5.
8. Van Eygen I, Vannet BV, Wehrbein H. Influence of a soft drink with low pH on enamel surfaces: an in vitro study. *Am J Orthod Dentofacial Orthop* 2005;128:372-7.
9. ten Bosch JJ, Coops JC. Tooth color and reflectance as related to light scattering and enamel hardness. *J Dent Res* 1995;74:374-80.
10. Giamalia I, Steinberg D, Grobler S, Gedalia I. The effect of propolis exposure on microhardness of human enamel in vitro. *J Oral Rehabil* 1999;26:941-3.
11. Lupi-Pegurier L, Muller M, Leforestier E, Bertrand MF, Bolla M. In vitro action of Bordeaux red wine on the microhardness of human dental enamel. *Arch Oral Biol* 2003;48:141-5.
12. Toledano M, Osorio R, Osorio E, Prati C, Carvalho RM. Microhardness of acid-treated and resin infiltrated human dentine. *J Dent* 2005;33:349-54.
13. Fuentes V, Ceballos L, Osorio R, Toledano M, Carvalho RM, Pashley DH. Tensile strength and microhardness of treated human dentin. *Dent Mater* 2004;20:522-9.
14. Chunmuang S, Jitpukdeebodindra S, Chuenarrom C, Benjakul P. Effect of xylitol and fluoride on enamel erosion in vitro. *J Oral Sci* 2007;49:293-7.
15. Oliveira LD, Carvalho CA, Nunes W, Valera MC, Camargo CH, Jorge AO. Effects of chlorhexidine and sodium hypochlorite on the microhardness of root canal dentin. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2007;104:125-8.
16. Gutiérrez-Salazar MP, Reyes-Gasga J. Microhardness and chemical composition of human tooth. *Mater Res* 2003;6:367-73.

Original Article

Knoop and Vickers Diagonal of Microhardness Measurements of Enamel

Chanya Chuenarrom

Scientist at Faculty of Dentistry
Department of Prosthetic Dentistry
Prince of Songkla University
Hat Yai, Songkhla 90112
Tel: 074-287562
Fax: 074-429874
E-mail: chanya.ch@psu.ac.th

Abstract

The objective of this study was to compare the diagonal of hardness measurement of tooth enamel by using Knoop and Vickers microhardness methods. Ten molar teeth were measured for diagonal of hardness using a microhardness tester with Knoop and Vickers indenters under 100, 200 and 300 g test loads. Repeated measurement of the diagonal lengths of all indentations were obtained by using a measuring microscope. The diagonal lengths using a microhardness tester and a measuring microscope were statistically analysed using the paired t-test. Knoop and Vickers diagonal of hardness measurements were 23.9-41.6 μm and 65.6-120.47 μm , respectively. However, the paired t-test of the diagonal of hardness values obtained from using a microhardness tester and a measuring microscope indicated that the Knoop diagonals were statistically different ($p < .05$). In contrast, Vickers, diagonal of hardness values showed no statistically different ($p > .05$). According to the limitation of this study, the Vickers microhardness test had less errors in measuring diagonal of hardness for enamel than the Knoop test.

Key words: enamel, Knoop, microhardness, Vickers